

FAGLIGE STRØMME OG DRØMME

Af Niels Jakob Pasgaard, lektor ved VIA Pædagoguddannelsen

En meningsfuld pædagoguddannelse

Ingen vælger at starte på pædagoguddannelsen på grund af udsigten til en høj løn eller gode arbejdsvilkår. Derimod vælger de fleste faget til, fordi de synes, det pædagogiske arbejde er meningsfuldt: Fordi omsorgen, opdragelsen, udviklingen og dannelsen af mennesker har værdi i sig selv. Derfor bør vi værne om det meningsfulde i en ny pædagoguddannelse.

Pædagoguddannelsen er i krise. Færre og færre unge mennesker vælger den, og flere og flere studerende falder fra undervejs. Nogle af grundene skal findes i rammerne for det pædagogiske arbejde; lønnen er lav, normeringerne er det samme, ligesom omverdenens fortælling ofte lyder, at man da altid kan blive pædagog, hvis ikke man kan blive andet. Derudover får uddannelsen kritik for at være

for akademisk, for at have for få undervisningstimer, og for i for lille grad at klæde de studerende på til at træde kompetente ud i praksis.

Men hvad skal der til, for at gøre det mere tillokkende for unge mennesker at vælge at uddanne sig som pædagoger? Hvad kan vi gøre, for at ægge og fastholde de studerendes engagement, og for at bidrage til en ny og stærkere

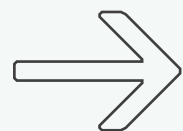
fortælling om, hvor vigtigt og interessant det pædagogiske arbejde er? Med andre ord: Hvordan kan vi gøre det mere meningsfuldt at læse til pædagog?

Hvorfor blive pædagog?

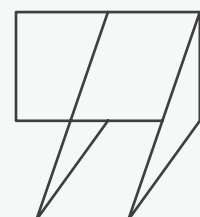
Én ting er sikkert: Ingen bliver pædagog uden at ville det. Når de studerende møder ind på uddannelsen første dag, møder de ind for at blive pædagoger. Nogle er meget optagede af den

FAGLIGE STRØMME OG DRØMME

Når vi bruger fornuften, er vi ikke koldt beregnende; vi spørger ikke, hvad vi skal leve af, men hvad vi skal leve for. **Hvad er meningen med mit liv? Hvad skal jeg bruge det på? Og hvorfor?**

praktiske del af pædagogikken, og de har en idé om kun at skulle have papir på dét, de allerede kan. Andre er interesserede i psykologi eller filosofi, og for dem er det uddannelsens teoretiske dele, der trækker, mens de er spændte på – og måske næsten nervøse for – at skulle møde den pædagogiske praksis. Men fælles for dem alle er, at de vil være pædagoger.

Så hvor kommer denne vilje til at vil være pædagog fra? Har de ikke hørt hvor dårlige normeringerne og lønningerne er rundt omkring? Har de aldrig hørt nogen sige, at alle jo kan blive pædagoger? Jo, selvfølgelig har de det. Men hvorfor vil de så være pædagoger? Har de mistet forstanden?

På en måde kan man svare ja til det sidste spørgsmål. Man kan i hvert fald sige, at de studerende næppe vælger pædagoguddannelsen med forstanden. De væl-

ger den derimod med fornuften, og det er noget ganske andet.

At leve af eller for pædagogik

Den tyske filosof Hannah Arendt skelnede i sit hovedværk 'Åndens Liv' mellem forstanden og fornuften. Hendes pointe var, at vi bruger forstanden, når vi skal løse et problem: Når vi skal sikre os mad på bordet, når vi skal beskytte os mod farer, og når vi skal regne ud, hvad der kan betale sig.

Og vi kan lige så godt se det i øjnene: Det kan ikke betale sig at blive pædagog. Ikke økonomisk, i hvert fald, og heller ikke når det kommer til at sikre sig gode arbejdsforhold og anseelse i resten af samfundet.

Til gengæld giver det mening at arbejde som pædagog. Og det er her fornuften, ifølge Hannah Arendt, kommer i spil: Fornuften bruger vi nemlig, når vi søger efter mening. Når vi bruger fornuften, er vi ikke koldt bereg-

nende; vi spørger ikke, hvad vi skal leve af, men hvad vi skal leve for. Hvad er meningen med mit liv? Hvad skal jeg bruge det på? Og hvorfor?

For de helt nye pædagogstuderende er meningsspørgsmålene det bærende, og svarene på, hvad meningen er, ligger for dem i mødet og arbejdet med andre mennesker: I omsorgen, opdragelsen, udviklingen og dannelsen af mennesker. Hvilken gave at modtage et nyt hold af studerende med den motivation.

Desværre lader vi fornuften forvitte i den nuværende uddannelse. Spørgsmålene om mening bliver kun stedmoderligt behandlet, og i stedet flasker vi de studerende op til konstant at overveje, hvad der kan betale sig: Hvad er de mest effektive pædagogiske metoder, hvis børnene skal lære science-kompetencer? Hvilke tekster er det vigtigst at læse, hvis du vil klare dig godt til

eksamen? Hvilke kompetence-, videns- og færdighedsmål skal du opfylde for at få 12, og så videre. Efter få moduler oplever jeg, at de fleste studerende har glemt, hvilken mening de gik ind på uddannelsen med. De fortaber sig i stedet i studieordningens krav og i aftagerfeltets forventninger.

Meningstab er så indbygget i uddannelsens opbygning, at det nærmest er umuligt at slå sig ud af for både studerende og undervisere. Ethvert tilløb til grundlagsdiskussioner sander til i tidspres og relevanskrav på grund af de korte moduler og de mange foruddefinerede kompetencemål. Og i stedet for at tale om meningen med det hele, repeterer vi i stedet SMTTE-modellen én gang til: Den passer lige ind i kompetencemålet, og kompetencemålet passer lige ind i uddannelsens formål: '... at den studerende erhverver sig professionsrelevante kompetencer ...'.

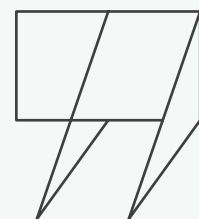
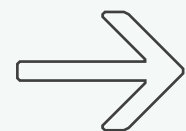
OM

Niels Jakob Pasgaard
njpa@via.dk

Lektor ved VIA pædagoguddannelsen.

Niels Jakob Pasgaard er forfatter til flere bøger og artikler om pædagogik og dannelse, senest med bidrag til antologien 'Sidste chance – nye perspektiver på dannelse'.

FAGLIGE STRØMME OG DRØMME

Tænk om vi, med afsæt i et sådant værdibærende formål, lod de studerendes meninger flytte med ind i uddannelsen, i en polyfoni af **forskellige stemmer og holdninger, interesser og kundskaber**. Mon ikke det ville få flere til at se og fastholde meningen med at læse til pædagog?

Formålet som trosbekendelse

Men, og her ligger måske en mulighed for en kommende, ny pædagoguddannelse: Når man slår begrebet 'formål' op i ordbøgerne, kan man læse, at der er to grundlæggende forståelser af ordet:

Den mest udbredte forståelse definerer et formål som et ideal eller et sigtepunkt, som en virksomhed sigter mod at indfri. Den forståelse af formålsbegrebet ses ganske tydeligt i den nuværende pædagoguddannelses formålsbeskrivelse: Vi sigter mod professionsrelevante kompetencer. Alt, hvad vi gør, skal kunne betale sig i forhold til dette udbytte.

Den anden, og noget ældre, forståelse af formålsbegrebet, betragter derimod formålet som et udgangspunkt; '... begyndelsen af det sted, man skal gøre noget fra.' (Ordbog over det danske Sprog). Her er formålet ikke et slutmål, men en grund, man arbejder ud fra. Den forståelse af formålet kan man i højere grad få øje på i folkeskolens formålsbeskrivelse, hvor værdier som ligeværd, åndsfrihed og demokrati beskriver, hvad skolens virke skal være præget af. Her er ikke noget klart og målbart udbytte, men derimod et sæt af fælles værdier, som folkeskolens virke bygger på. Tidligere undervisningsminister Knud Heinesen

sagde i øvrigt ganske klogt, at man kunne betragte folkeskolens formål som samfundets trosbekendelse: Her formuleres de værdier, som vi håber fremtidens samfund vil bygge på.

Tænk om man gav pædagoguddannelsen et lignende formål: En trosbekendelse til en række grundlæggende værdier, som vi håber fremtidens pædagogiske praksis vil bygge på. Heri kunne undervisere, studerende og garvede pædagoger finde og tale om den mening, der bør være bærende i pædagoguddannelsen og i det pædagogiske arbejde. Der ville være masser at diskutere og mange forskellige veje at

gå, men også altid et fælles fundament at tale sig til en fælles forståelse og mening ud fra.

Tænk, om vi, med afsæt i et sådant værdibærende formål, lod de studerendes meninger flytte med ind i uddannelsen i en polyfoni af forskellige stemmer og holdninger, interesser og kundskaber. Mon ikke det ville få flere til at se og fastholde meningen med at læse til pædagog?

For man bliver som bekendt ikke pædagog, fordi det kan betale sig – men fordi det giver mening. ■